

Global Scream!

Polska Sztuka Protestu w Berlinie

Anna Krenz

Global Scream!

Polska Sztuka Protestu w Berlinie

Anna Krenz

Intro

Jako artystka zawsze poruszałam w swojej twórczości kwestie polityczne i społeczne. Posługując się różnymi formami wyrazu i mediami – od rysunków i obrazów po wideo i performance – komentuję aktualną sytuację polityczną w Polsce, często posługując się ironią i humorem. Prace te były wystawiane w różnych galeriach w Berlinie, Polsce i na całym świecie, dla miłośników sztuki.

Jednak od końca 2015 roku, kiedy prawicowo-konserwatywna partia Prawo i Sprawiedliwość (PiS) uzyskała większość w polskim rządzie, sytuacja uległa poważnemu pogorszeniu. Przez 8 lat PiS prowadził Polskę ku dyktaturze, paraliżując Trybunał Konstytucyjny, likwidując wolne media, próbując zakazać aborcji, promując nacjonalizm i mowę nienawiści, niszcząc polską gospodarkę, ignorując Komisję Europejską i dystansując Polskę od UE, między innymi. Polskie społeczeństwo było i nadal jest głęboko podzielone politycznie. Media publiczne stały się nacjonalistyczne i manipulują rzeczywistością dla dobra rządu. Wiele osób straciło pracę z powodu decyzji politycznych. W odpowiedzi na te działania tysiące Polek i Polaków utworzyło oddolne ruchy i wyszło na ulice, aby protestować i demonstrować przeciwko polityce rządu. Na szczęście wybory parlamentarne w październiku 2023 roku zmieniły kurs polityczny w Polsce. Partie postępowe i prodemokratyczne próbują odbudować demokrację w Polsce i naprawić szkody – z różnym skutkiem. Ale to dzięki tysiącom aktywistek i aktywistów w Polsce i za granicą społeczeństwo zmobilizowało się i oddało głosy w wyborach na rzecz wolności i demokracji. Polska jest przykładem tego, jak ultrakonserwatywne rządy potrafią zmieniać rzeczywistość, niszczyć to, co ważne w wolnym świecie. Ale Polska jest również przykładem tego, jak walczyć o wolność i nieustępliwie dążyć do celów. Kobiety odegrały w tej walce ogromną rolę. Jak zawsze.

W kwietniu 2016 roku, z gniewu na konserwatywną politykę, założyłam feministyczny kolektyw Dziewuchy Berlin. Od tego czasu tworzę transparenty i działania artystyczne na akcje i demonstracje, każde o innej koncepcji wizualnej. Niektóre były „projektowane” wokół konkretnego tematu, inne były bezpośrednio inspirowane moimi wcześniejszymi pracami artystycznymi.

Używając tych samych narzędzi i metod, których używam do mojej sztuki wystawianej w galeriach, maluję teraz transparenty, które stają się obiektami sztuki. Różnica polega na tym, że są one widoczne dla większych tłumów na ulicach, a nie tylko w białych przestrzeniach galerii. Są anonimowe, niepodpisane przez artystkę – przekształcając sztukę w czyste medium przekazu poza kontekstem świata sztuki. Sztuka służy idei, wypowiedzi. Ponowna ekspozycja tych transparentów i obiektów w galeriach sztuki zamyka koło i staje się spiralą w dodatkowym wymiarze – czasie, ponieważ każda zmiana zachodzi w czasie. Na kolejnym etapie tej transformacji wracam do sztuki „klasycznej” i ilustruję akcje aktywistyczne i protesty. Ten spiralny proces staje się punktem wyjścia do dyskusji o roli sztuki we współczesnym świecie polityki.

3.10.2016 | Czarny Protest

Po ogłoszeniu przez polski rząd zamiaru wprowadzenia zakazu aborcji, w Polsce i za granicą powstał masowy, obywatelski ruch feministyczny pod nazwą Dziewuchy. We wrześniu 2016 roku ten powszechny gniew i energia osiągnęły zenit w postaci strajku kobiet w Polsce i masowych demonstracji znanych jako „Czarne Protesty”. W Berlinie odczułyśmy to samo oburzenie – krytyczną masę emocjonalną, która przekroczyła granice – i wiedziałyśmy, że musimy działać.

3 października 2016 roku Czarny Poniedziałek stał się kulminacją kampanii Czarnego Protestu. Był to ogólnopolski strajk kobiet w Polsce, realny strajk i demonstracje organizowane przez różne osoby i inicjatywy, a potem oddolny, bezpartyjny ruch, który zjednoczył kobiety i mężczyzn w każdym wieku, o różnych zawodach i pochodzeniu. Czarny Protest był zjawiskiem bezprecedensowym, mobilizującym tysiące osób w całym kraju i za granicą w niezwykle krótkim czasie. Media społecznościowe odegrały kluczową rolę w nagłośnieniu ruchu, a sama skala zbiorowej reakcji odzwierciedlała tragiczną sytuację kobiet w Polsce. Czarny Protest, który zyskał popularność pod hashtagami #CzarnyProtest i #BlackProtest, narodził się we wrześniu 2016 w Polsce, a zainicjowany był przez lewicową partię RAZEM. Szybko rozprzestrzenił się poza granice kraju, jednocząc ludzi wokół wspólnego tematu.

W Berlinie we trzy spontanicznie zorganizowałyśmy Czarny Protest, który zgromadził około 2000 uczestniczek i uczestników – wydarzenie, które wiele osób wciąż żywo pamięta. Podczas protestu przemawiały aktywistki, członkinie feministycznej grupy Ciocia Basia i autorka Margarete Stokowski. Premierę miał zespół Two Times Twice, a ich piosenka „Woman Scorned” stała się naszym nieoficjalnym hymnem. Tłum był zróżnicowany – kobiety, mężczyźni i dzieci z Polski, Niemiec i innych krajów. To był punkt zwrotny – największa jak dotąd demonstracja na temat praw polskich kobiet w Berlinie. Czarny Protest podkreślił siłę polskich kobiet i zapoczątkował nową falę międzynarodowej solidarności. Początkowo planowałyśmy zorganizować protest na ulicy na Warschauer Brücke, ale gdy zainteresowanie wzrosło do około 2000 osób, musiałyśmy znaleźć inne miejsce. Mieszkając w pobliżu, pomyślałam o schodach łączących stacje S-Bahn i U-Bahn. Ta przestrzeń wydała mi się naturalną sceną i ten pomysł stał się fundamentem wydarzenia. Zainspirowana konstrukcją schodów na Moście Warszawskim, potraktowałam demonstrację jako wydarzenie performatywne, przekształcając je w spektakl. Stałyśmy się reżyserkami, przemawiające osoby i wokalistki stały się „aktorkami”, schody posłużyły za naszą teatralną scenę, a ubrany na czarno tłum stał się widownią i jednocześnie scenografią. Program przemówień i muzyki napisany jak scenariusz z dramaturgią, zakończył się pozytywnym i dodającym otuchy finałem.

Jedynym kolorowym akcentem pośród morza czerni był mój czerwono-biały transparent, wykonany z koronkowej firanki na wzór polskiej flagi. Ten transparent stał się później moim artystycznym znakiem rozpoznawczym, symbolizującym połączenie sztuki i aktywizmu.

A przestrzenne schody na Moście Warszawskim zyskały nowy kontekst i stały się jednym z miejsc polskich walk o wolność, równość i solidarność (>> Wystawa "Freiheit, Gleichheit, Solidarność. Polskie Punkty Widzenia w Berlinie" / Stadtmuseum, Humboldt Forum, Berlin 2024-2026).

Anna Krenz, 3.10.2016, Berlin | Czarny Protest | Foto: MACIEJ SOJA

8.3.2017 | International Women's Day / Berlin

Foto: MACIEJ SOJA

Od początku 2017 roku działaliśmy już w stałej formacji grupowej. Rozpoczęliśmy przygotowania do Międzynarodowego Dnia Kobiet. W tamtych latach co roku w Berlinie odbywały się dwa duże marsze – Frauen*kampftag i Sojusz Internacjonalistycznych Feministek (Internationalist Feminist Alliance). Niestety, z powodu różnic ideologicznych marsze przebiegały różnymi trasami, pokazując odrębność postulatów ale i osłabienie jedności środowisk feministycznych. W 2017 roku udało nam się dokonać niemal cudu – zaprosiliśmy oba marsze żeby się połączyły i spotkały się w jednym miejscu – podczas naszego polskiego protestu na Oranienplatz (zorganizowanego w solidarności z Irlandkami z Berlin-Ireland Pro-Choice Solidarity). Obecnie podczas obchodów Dnia Kobiet odbywa się (coraz) więcej różnorodnych demonstracji, decentralizując obchody i protesty oraz umożliwiając „przeskakiwanie z protestu na protest” („protest hopping”) a jednocześnie osłabiając przekaz walk feministycznych.

Czarny parasol stał się symbolem polskich protestów feministycznych po Czarnym Poniedziałku

– 3 października 2016 roku w Warszawie padał ulewny deszcz, a świat zobaczył morze parasoli podczas masowych demonstracji.

8.3.2019 | #IchStreike

Photo: ELA KARGOL

Berlin to wciąż miasto podzielone. I tak, jak w 2017 roku udało nam się — niemal cudem — połączyć dwa duże marsze, tak dwa lata później nie było to już możliwe. Różnice mogą dzielić, ale mogą też wzbogacać i uzupełniać. Byłam — i nadal jestem — przekonana, że byłoby wzmacniające pokazać światu i sobie nawzajem, że my, kobiety*, potrafimy stanąć razem, nawet jeśli mamy odmienne poglądy i pochodzimy z różnych środowisk. Choćby raz w roku.

W 2019 roku w Berlinie powstała nowa inicjatywa feministyczna — Strajk Kobiet* (Frauen*streik). Od początku byłyśmy jej częścią. Podczas spotkania przygotowawczego Frauen*streik w lutym 2019 roku około 200 osób z całych Niemiec spotkało się w Berlinie, aby omówić plany na 8 marca, Międzynarodowy Dzień Kobiet. W Berlinie nie miało sensu organizowanie trzeciego marszu, trudno też było zdecydować, który marsz poprzeć i do którego się przyłączyć, a na dodatek Senat Berlina zrobił nam prezent na Dzień Kobiet — ogłosił go dniem wolnym od pracy. W związku z tym nie było również sensu organizować strajku. Podczas spotkania przygotowawczego przedstawiłam dwie moje propozycje ogólnokrajowych kampanii na Dzień Kobiet (pomysł, grafika, tekst), które jednością głosów zostały wybrane jako sztandarowe działania niemieckiego Strajku Kobiet. Był to kolejny przełomowy moment: solidarność i współpraca polskiego i niemieckiego ruchu feministycznego weszły w nową fazę, kiedy pomysły polskiej migrantki-aktywistki zostały wdrażane w całych Niemczech.

Jednym z pomysłów była akcja #IchStreike. Ponieważ w Niemczech nie wolno strajkować z powodów politycznych, a w Berlinie 8 marca stał się dniem wolnym od pracy — zaproponowałam symboliczną, zdecentralizowaną akcję, którą można przeprowadzić wszędzie, niskim kosztem i z mocnym efektem wizualnym. W pracy, na ulicy, w najmniej oczekiwanych (i niewygodnych) przestrzeniach publicznych ludzie mieli siadać na krzesłach z kartką „#IchStreike” / „#Strajkuję”. Akcja pod nazwą „5vor12” została przeprowadzona w wielu niemieckich miastach.

#ichstreike8M

Anna Krenz / 2019

Koncepcja i ilustracja: ANNA KRENZ

8.3.2019 | #AufschreiGlobal / #GlobalScream

Global Scream (pol. Globalny Krzyk, niem. Aufschrei Global, hiszp. El Grito Global) to akcja artystyczna i polityczny performance polegający na jednogminutowym krzyku kobiet* w określonej intencji. Stworzyłam ją w 2019 roku w ramach działań kolektywu Dziewuchy Berlin. Akcję opracowałam jako jedną z propozycji działań w ramach obchodów Międzynarodowego Dnia Kobiet 2019 dla niemieckiego Strajku Kobiet (Feministischer Frauen*Streik). Podczas zjazdu organizacyjnego 17 lutego 2019 roku w Berlinie przedstawiłam propozycję i większością głosów wybrana została jako jedna z głównych akcji Feministycznego Strajku w Niemczech (obok akcji #IchStreike).

Po raz pierwszy #GlobalScream odbył się 8 marca 2019 roku w Berlinie i innych niemieckich miastach, a także w kilku miejscach w Polsce (Poznań – organizacja Black Venus Protest, Kraków – Siostry Rzeki), w Danii, Belgii oraz Afryce Zachodniej. Tylko w samym Berlinie krzyczało 25 000 osób. Od 2019 roku Global Scream jest realizowany w Niemczech w Międzynarodowy Dzień Kobiet, ale prowadzimy go także podczas innych demonstracji.

**#AufschreiGlobal #GlobalScream #GlobalnyKrzyk
#یڤناهج دایرف #KüreselÇığlık #GlobálisSikoly
#TutmondaKriado #GritoGlobal #CriGlobal...**

8.3.2019

17.00-17.01

Koncepcja i ilustracja: ANNA KRENZ

#GlobalnyKrzyk

Zainicjowałam #GlobalScream jako symboliczną, a jednocześnie realną akcję solidarności kobiet ponad podziałami, w której może wziąć udział każda osoba – niezależnie od przekonań, poglądów ideologicznych, narodowości, języka, wyznania czy płci. Global Scream był także próbą zjednoczenia podzielonego środowiska feministycznego w Berlinie w Międzynarodowy Dzień Kobiet. Choćby na jedną minutę. Dzięki tej symbolicznej akcji, odbywającej się o tej samej godzinie, uczestniczki obu marszów mogły zrobić coś wspólnie, choć były w różnych miejscach – krzyczały przez minutę, razem, choć osobno, a każda z własnych, osobistych powodów. Global Scream to krzyk kobiety – krzyk wściekłości, gniewu, żałoby, a może nawet radości. Każda z nas zna te emocje, nawet jeśli przyczyny są różne. I każda z nas potrafi krzyczeć. Nie musimy mówić tym samym językiem, aby stać się jednym głosem. Głosem kobiet. Krzyk staje się rodzajem katharsis, które uwalnia emocje. Fizycznie – krzyk zamienia nasze negatywne emocje w pozytywne, a tlen uwalnia siłę i energię potrzebną do dalszej walki. To tylko minuta dla jednej kobiety, ale globalny krzyk dla kobiet całego świata.

Global Scream posługuje się hasztagami: #GlobalScream, #AufschreiGlobal, #Globalny-Krzyk, #ElGritoGlobal. Niemiecka wersja nazwy nawiązuje do popularnego w Niemczech hasztagu #Aufschrei, spopularyzowanego przez niemiecką feministkę Anne Wizorek 23 stycznia 2013 roku na Twitterze (<https://de.wikipedia.org/wiki/Aufschrei#>). Była to reakcja na seksistowskie wypowiedzi polityków w niemieckich mediach, która wywołała falę komentarzy w mediach społecznościowych na temat doświadczeń seksizmu w życiu codziennym. Hasztag #Aufschrei był niemieckim odpowiednikiem hasztagu #MeToo, który powstał kilka lat później – w 2017 roku.

Akcja jest hommage dla filmu „3 Minute Scream” autorstwa Giny Birch (1977), jednak w przeciwieństwie do niego jest doświadczeniem zbiorowym, a nie indywidualnym, trwa krócej i odbywa się kolektywnie w przestrzeni publicznej.

Demonstracje są jak spektakle – polityczne przedstawienia teatralne, które odnoszą się do kwestii dotyczących nas jako społeczeństw, społeczności i jednostek. Występują w nich aktorki i aktorzy (osoby przemawiające, osoby zajmujące się muzyką czy performance), scena i scenografia (miejsce), dramaturgia (program i przemówienia) oraz publiczność jako aktywne uczestniczki protestu.

Tworzenie teatru aktywistycznego w ramach demonstracji musi przebiegać błyskawicznie. Zwykle pracuję nad nim dzień przed protestem, szkicując scenariusz niczym storyboard, tak aby nikt nie musiał czytać tekstu tuż przed wydarzeniem, kiedy ma wcielić się w swoją „rolę”. Nazywałam to teatrem natychmiastowym (INSTANT THEATRE).

26.1.2019 Bez kompromisów! Precz z §219a!

Nasz kolektyw jest częścią koalicji Bündnis für sexuelle Selbstbestimmung (Sojusz na rzecz seksualnej samostanowienia), z którą aktywnie działamy na rzecz prawa do seksualnej samostanowienia. W styczniu, po publikacji tzw. „kompromisu” dotyczącego paragrafu 219a, wzięliśmy udział w kolejnym proteście organizowanym wspólnie z BfSS. Prawa kobiet w Niemczech dotyczą także nas, które tu mieszkamy.

Na ten protest zaproponowałam formę happeningu, w którym spontanicznie wzięły udział nasze koleżanki z BfSS oraz aktorka i aktywistka Mareike Wenzel. Idea była bardzo prosta, ponieważ happening obejmował chętne osoby z publiczności oraz organizatorki protestu. Narysowałam scenariusz (storyboard) by osoby, które zobaczyły go tuż przed demonstracją mogły szybciej nauczyć się swoich ról. Proste środki: nadmuchiwanie balonów i przebijanie ich przez protagonistkę (czarownicę); białe kostiumy z wcześniej pomalowanymi na czerwono nogawkami spodni, które uczestniczki później zdejmowały i rozkładały parasole. Te proste gesty okazały się skuteczne podczas protestu w formie „mówiących głów”.

Aborcja w Niemczech jest czynem karalnym, regulowanym prawem kodeksu karnego (Paragraf 218 z 1872 roku). Jednakże, prawo przewiduje kilka wyjątków, które nie podlegają karze: Aborcja przeprowadzona do 12. tygodnia ciąży jest dopuszczalna, jeśli kobieta przeszła obowiązkową konsultację w specjalistycznej poradni i między konsultacją a zabiegiem upłynęło co najmniej 3 dni. Aborcja jest dozwolona bezterminowo, gdy ciąża jest wynikiem przestępstwa (np. gwałtu) lub stanowi zagrożenie dla życia lub zdrowia fizycznego bądź psychicznego kobiety. Natomiast Paragraf 219a Kodeksu Karnego zakazywał publicznego „oferowania, ogłaszania lub reklamowania” usług aborcyjnych. Za złamanie tego zakazu groziła kara grzywny lub pozbawienia wolności do dwóch lat. Dotyczyło to głównie lekarek i lekarzy, którzy informowali o oferowanych zabiegach na swoich stronach www. Wiele z nich, jak ginekolożka Kristina Hänel, zostało skazanych i musiało płacić grzywny. Po protestach w czerwcu 2022 roku paragraf 219a został usunięty z niemieckiego kodeksu karnego.

Kobiety w Niemczech solidaryzują się z polskimi kobietami w walce o ich prawa, a my robimy odwrotnie – informujemy o sytuacji w Niemczech i solidaryzujemy się z niemieckimi kobietami i mieszkańcami Niemiec w walce o pełne prawa.

4. CZAROWNICA Z HUKIEM PRZEBIJA BALONY. PO KOLEI.

6. CZAROWNICA ZAKŁADOWIDZE SPRAYEM PARAGRAFY

8. FINALE - WYKŁADAMY Z GÓR PARASOLE. STAJĄT OBOJE CZAROWNICE.

Botschaft der Polinnen*

Od czasu przejścia władzy przez PiS w Polsce, partia ta przejęła zarówno instytucje, jak i organy władzy, likwidując trójpodział władzy. Przejęto wszystkie urzędy państwowe, państwowe przedsiębiorstwa, a także placówki zagraniczne – w tym ambasady. Polski ambasador w Berlinie nie tylko nie reprezentował połowy społeczeństwa, ale wydawał się także bardzo krytyczny wobec władz, mediów i wartości w kraju, w którym pracował i mieszkał. Dlatego postanowiłam otworzyć własną ambasadę – Botschaft der Polinnen.

Botschaft der Polinnen (Ambasada / Przesłanie Polek) to miejsce feministycznych spotkań, wystaw i dyskusji związanych z polityką, środowiskiem i zaangażowaną sztuką. Każdy człowiek może być ambasadorem, niezależnie od płci, narodowości czy przekonań.

Botschaft der Polinnen mieści się w mobilnej instalacji przestrzennej, stworzonej z ramy o wymiarach 2x2x2 m i koronkowych ścian. Ambasada jest strukturą tymczasową, pojawia się w różnych miejscach w Niemczech i innych krajach, nie ma stałego adresu. Jest rozwinięciem i kontynuacją mojego projektu artystycznego "Polish Wife" (Polska Żona) z 2004 roku.

Oficjalne otwarcie Botschaft odbyło się 22 czerwca 2020 roku w Haus der Statistik w Berlinie.

"Polish Wife", wystawa HackFemEast, Kunstraum Kreuzberg, 2008

Botschaft der Polinnen*, otwarcie Haus der Statistik, 22.6.2020

"Polish Wife", Shoot-me Festival, Haga, 2010

"Irena Bobowska, zapomniana bohaterka", wystawa, Volkspark Friedrichshain, 13.9.2022

Plakat do projektu "Polish Wife", 2004 | ANNA KRENZ

"Unbearable Beauty", wystawa Sweet in Art Galeria Sztuki, Legnica, 2009

Botschaft der Polinnen*, wystawa, Kongres Kobiet, Hala Berga, Wrocław, 2022

VOICES | PERFORMANCE | INSTANT THEATRE

28.9.2020 | BRANDENBURGER TOR

W Międzynarodowy Dzień Bezpiecznej Aborcji zorganizowałyśmy (Dziewuchy Berlin) demonstrację i performans pod Bramą Brandenburską. Botschaft der Polinnen* udostępniła swoją mobilną, artystyczną przestrzeń dla działania zatytułowanego „VOICES”. Ruch, przestrzeń, muzyka i narracja stworzyły opowieść o losach kobiet skrzywdzonych przez system patriarchalny i konserwatywne polskie tradycje. Kobiet, które zmagają się ze swoim losem często w samotności, pozostawione same sobie.

Czy znajdą pomoc i ukojenie?
Czy będzie to sztuka? Wyciągnięta siostrzana dłoń?
Globalny krzyk? A może — siostrzeństwo?

Reżyseria: Anna Krenz
Koncepcja / scenografia / scenariusz / storyboard: Anna Krenz
Muzyka, światło: Kuba Pierchalski
Taniec: Magdo Magdo

Narracja: Anna Krenz
Siostry: Urszula Bertin, Agnieszka Glapa, Ania, Elisabeth
Współpraca: Hanna Grześkiewicz
Moderacja: Alicja Flisak

28.3.2020 | Global Scream i Performance VOICES | Zdjęcia: MACIEJ SOJA

8.3.2019 | Międzynarodowy Dzień Kobiet | Foto: CAMILLA LOBO

Feministyczny Całun Berliński
 Anna Krenz
 Wystawa podczas Siostry*Preis,
 28.9.2022, Haus der Statistik
 Foto: MARZENA ZAJĄCZKOWSKA

TKANINA jako PRZESŁANIE

Od wielu lat w mojej praktyce artystycznej korzystam z tkanin — koronek i gotowych materiałów, zwłaszcza firan. Buduję z nich struktury przestrzenne. Podczas demonstracji na rzecz prawa do aborcji zaczęłam wykorzystywać koronkę również w działaniach aktywistycznych, malując hasła na koronkowych zasłonach. Prawo aborcyjne dotyczy przede wszystkim ciała. Nie istnieją inne przepisy, które ingerowałyby tak bezpośrednio w ludzkie ciało. Ciało kobiety.

Białe firanki i halki zamieniam w polskie flagi, malując ich dolną część na czerwono — kolor ten może kojarzyć się także z krwią. Koronka to materiał, który noszony, przylega do ciała, chroni je i okrywa jego najbardziej intymne miejsca. Może być jednak również tworzywem, które daje siłę i moc.

W przestrzeniach domowych koronki są pasywne — wiszą cicho, jak element tła. Gdy jednak używam ich jako transparentów, stają się elementem nośnym — nośnikiem przesłania. Ich ażurowa delikatność kontrastuje z brutalnością szkła i betonu ulic oraz miejskich przestrzeni. Firany skrywają domową prywatność, ale jednocześnie pozwalają spojrzeć na świat inaczej, przez inne filtry i z innej perspektywy.

BERLIŃSKIE KRWAWY TYGODNIE | 20.10.-13.12.2020

Koncepcja & ilustracje: ANNA KRENZ

Po ogłoszeniu wyroku polskiego Trybunału Konstytucyjnego 22 października 2020 roku — który uznał aborcję z powodu letalnych wad płodu za niezgodną z konstytucją — tysiące osób wyszło na ulice w Polsce. Również w Berlinie.

Zorganizowałyśmy cykl demonstracji i protestów, który nazwałam Krwawymi Tygodniami (od 20 października do 13 grudnia 2020). Zaproponowałyśmy różne formy sprzeciwu: od klasycznych demonstracji i marszów, przez performansy, techno-paradę, czytanie poezji, po akcje wysyłania listów. Przygotowałam też działania wiralowe, które można było wykonać z domu, bez narażania zdrowia.

To był czas lockdownu i pandemii COVID-19 — kiedy w Berlinie teatry i kina pozostawały zamknięte, jedynymi dopuszczonymi wydarzeniami społecznymi były demonstracje. Dlatego chciałam, by pojawiła się w nich również sztuka i kultura. Praktycznie zorganizowałyśmy polityczny festiwal sztuki i oporu — nie Berlin Art Week, lecz Berlin Bloody Weeks.

Koncepcja & ilustracje: ANNA KRENZ

28.9.2022 | Siostry*Preis

Od momentu powstania Inicjatywy Dziewuchy Berlin — 1 kwietnia 2016 roku — zorganizowałyśmy wiele demonstracji, akcji i wystaw. Jesteśmy częścią wielu sojuszy, współpracujemy z licznymi inicjatywami w Niemczech, Polsce i międzynarodowo. Transnarodowa solidarność jest dla nas kluczowa.

Przez wiele lat polsko-niemiecka solidarność feministyczna była jednostronna. Jako Polki mieszkające i działające w Berlinie byłyśmy tym brakującym ogniwem. Od kilku lat pracujemy jednak nad tym, by relacje stały się dwukierunkowe, by zmienić paradygmat i wzmocnić pozycję polskich kobiet migrantek w Berlinie. Otrzymałyśmy Green Pussyhat Prize w 2018 roku oraz Clara Zetkin Preis w 2021. Przyszedł czas, byśmy to my uhonorowały nasze siostry*.

W 2022 roku po raz pierwszy przyznałyśmy Nagrodę Dziewuchy Berlin za Dobre Polsko-Niemieckie Siostrzeństwo i Współpracę Feministyczną. Oficjalne ogłoszenie laureatek i wręczenie nagrody odbyło się w Międzynarodowy Dzień Bezpiecznej Aborcji — 28 września 2022 roku — w Haus der Statistik w Berlinie.

W programie: wystawa, koncerty i performanse Viva Ruiz, Berliner Strippers Collective, Jex Blackmore i innych. Wydarzenie było częścią programu Draussenstadt i zostało dofinansowane przez Stiftung für kulturelle Weiterbildung und Kulturberatung / Senatsverwaltung für Kultur und Europa.

Fotos: MACIEJ SOJA

**Dlaczego powinno się rozmawiać o historii?
Dlaczego powinno się rozmawiać o HERstorii?**

Większość rzeczy nie jest nowa, wydarzyła się już wcześniej. Jak ludzie radzili sobie z kluczowymi problemami w przeszłości? Czy możemy się z nich czegoś nauczyć?

HERstoria to brakująca część historii połowy społeczeństwa – kobiet.

Czas na zmianę!

Ilustracja: ANNA KRENZ

IRENA BOBOWSKA, ZAPOMNIANA BOHATERKA WRZESIEŃ 2022

Projekt herstoryczny o historii polsko-niemieckiej, feminizmie i wojnie, oparty na biografii Ireny Bobowskiej – młodej działaczki ruchu oporu, ściętej w Berlinie w 1942 roku. Składał się z czterech wydarzeń: performatywnych czytań wierszy Bobowskiej, czterech koncertów, czterech rozmów z zaproszonymi ekspertkami i ekspertami oraz wystawy prezentującej informacje, fotografie i prace Ireny. Wydałyśmy także pamiątkową gazetę „Pobudka” z jej wierszami po polsku i niemiecku – każdy przełożony przez inną kobietę – oraz książkę. Projekt kontynuował działania Dziewuch Berlin wokół Ireny Bobowskiej, historii kobiet* i miejsc pamięci w Berlinie. Projekt Anny Krenz i Ewy Marii Ślaskiej.

Fotos: MACIEJ SOJA

Projekt sfinansowany przez Senatsverwaltung für Kultur und Europa.

NATURA, KULTURA, FEMINIZM

Łącząc różne obszary, w których pracuję, tworzę projekty intersekcyjne – między sztuką, architekturą, historią, teorią miasta, kulturą i aktywizmem. Tematy przenikają się i odsłaniają różne stany rzeczywistości. Zmiana perspektywy pozwala widzieć szerzej.

W pracy aktywistyczno-artystycznej zajmuję się historią i herstoryą, które są potrzebne tu i teraz – w walce o wolność, demokrację, prawa kobiet* i o świat, który będzie trwały, nie niszczący samego siebie. W czasie gdy patriarchalne giganty kapitalizmu dewastują przyrodę, to kobiety najczęściej próbują ją ocalić i odbudować. Natura jest ogromną siłą. Kobiety są ogromną siłą. Od lat pracuję z naturą i zrównoważonym rozwojem. Ratując drzewa – nadaję im imiona. Upamiętniając bohaterki – sadzę drzewa pamięci.

Wybrane działania (2023–2024)

2023 – Film REFLECTION inspirowany wierszem Ireny Bobowskiej „Lubię wyobrażać sobie”. Realizacja: Anna Krenz i Marzena Zajączkowska.

20.03.2024 – Posadzenie i odstonięcie Drzewa Pamięci Ireny Bobowskiej w Berlinie. Inicjatywa: Ewa Maria Ślaska, Anna Krenz, Agnieszka Glapa.

10.11.2024 – Aleja Puszczykowiek – nadanie drzewom przy ul. Grobla imion kobiet z historii Puszczykowa. Część projektu „Puszczykowiek, bohaterki minionych dni”. Projekt: Anna Schmidt Fiedler i Anna Krenz.

12.11.2024 – Odstonięcie siostrzanego Drzewa Pamięci Ireny Bobowskiej w Poznaniu. Inicjatywa: Stowarzyszenie Absolwentek i Absolwentów Dąbrówki w Poznaniu.

2023 | ZA NASZĄ I WASZĄ WOLNOŚĆ!

Na 8 marca 2023 stworzyłam transparenty z czarnych koronek, na których złotymi literami wypisałam hasło symboliczne dla polskich (i niemieckich) walk o wolność w XIX wieku, w czasie Wiosny Ludów: „Za naszą i waszą wolność”. To parafraza słów Ludwika Mierostawskiego, polskiego działacza i powstańca, który po uwolnieniu z więzienia w Moabicie podczas Rewolucji Marcowej (1848) przeszedł w Marszu Triumfalnym przez Berlin obok Niemców i Polek/Polaków. Tłum dotarł do Pałacu Królewskiego (dziś Humboldt Forum), gdzie król skłonił się przed wyzwolonymi Polakami. Te wydarzenia pokazują, że można działać wspólnie. Są dla mnie inspiracją do budowania polsko-niemieckiej, feministycznej wspólnoty walczącej dziś o wolność.

Czym dziś jest nasz feministyczny Marsz Triumfalny?

O co walczymy?

Czym jest dla nas wolność?

Czarne koronkowe transparenty to kolejny etap mojej pracy z koronkami, dotychczas klasycznymi białymi. Oba czarne transparenty z napisami po polsku i po niemiecku były używane podczas demonstracji 8.3.2024. W lipcu stały się częścią projektu historycznego „Sisters in Arms” (lipiec 2023), o przyjaźni polskiej pisarki Julii Wojkowskiej i niemieckiej pisarki Bettiny von Arnim – o ich wspólnej walce o uwolnienie polskiego prawnika i powstańca oraz działaniach na rzecz niepodległości Polski w 1848 roku. Mimo różnic wieku, statusu i narodowości, łączyły je wiele: niekonwencjonalność, emancypacja i ostre pióro. Bettina pomagała Julii, a Julia przekazywała jej wiedzę o życiu pod pruskim zaborem. Projekt obejmował trójwymiarowe portrety komiksowe, banery, film i performance z niemiecką aktorką Mareike Wenzel.

Protesty najczęściej są "przeciw" czemuś,
rzadziej są "za". Być przeciw to za mało.
Trzeba zaoferować alternatywę. Wizję.
Od tego jesteśmy my, artystki i artyści.

Co jest naszą alternatywą? Planem B?
Czego się domagamy i jak zrealizować wizję zmian?
I wreszcie - jaką wizję mamy?
Sztuka może pomóc nie tylko wyrazić wkurw,
ale i może pomóc nam znaleźć alternatywę
do status quo.

* Oburzajcie się! (niem. Empört Euch!, oryg. fr. Indignez-vous!) to tytuł książki
Stéphane Frédérica Hessela (1917-2013), dyplomaty i działacza ruchu oporu.

WOLNOŚĆ, RÓWNOŚĆ, SOLIDARNOŚĆ

Polskie punkty widzenia w Berlinie

2024-2026

Open Space Exhibition o polskich perspektywach w Berlinie składa się z trzech części:

- Mapy Berlina z siedmioma miejscami symbolizującymi polskie zmagania o wolność, równość i solidarność – w przeszłości i dziś.
- Instalacji przestrzennej Botschaft der Polinnen*: koronkowe ściany, trzy czerwone krzesła Romana Modzelewskiego i obiekt artystyczny VERlust – filiżanka KPM z pękniętym rantem (Anna Krenz). To ósme, współczesne i przyszłe miejsce walk o wolność, równość i solidarność – w samym sercu imperialnego gmachu Berlina. Koronki odnoszą się do moich wcześniejszych prac („Polish Wife”, „Botschaft der Polinnen*”) oraz do transparentów, które tworzą na protesty feministyczne.
- Instalacji wideo, na którą składają się prace filmowe Anny Krenz, Ewy Marii Slaskiej i Jemka Jemowita.

Prezentuję tam naszą aktywistyczną pracę z trzech miejsc na mapie: Warschauer Brücke – lokalizacja Czarnego Protestu (3.10.2016); „Pomnik Walczących za Naszą i Waszą Wolność” w Volkspark Friedrichshain – miejsce wielu naszych protestów i spektakli (2020); Drzewo Pamięci Ireny Bobowskiej (2024).

Koncepcja, projekt wystawy, teksty, przestrzeń, grafika, 1/3 video: Anna Krenz
Prowadząca projekt i kuratorka: Sophie Perl | Stadtmuseum Berlin

www.stadtmuseum.de/en/exhibition/liberty-equality-solidarnosc-polish-viewpoints-in-berlin

Przestrzeń Otwarta “Wolność, Równość, Solidarność” na wystawie BERLIN GLOBAL
© Ewa Maria Slaska, Anna Krenz, Jemek Jemowit | Stadtmuseum Berlin,
Zdjęcia: Michael Setzpfandt

Photo: LIAM HAYES

DZIEWUCHY BERLIN

Dziewuchy Berlin to polskojęzyczny queer-feministyczny kolektyw założony w 2016 roku. Działamy w Berlinie, ale nasze działania i solidarność obejmują Polskę oraz inne kraje. Walczymy o prawa kobiet* i społeczności LGBTQ+, o równouprawnienie, sprawiedliwość społeczną i reprodukcyjną, a także o prawa człowieka. Sprzeciwiamy się dyskryminacji, rasizmowi, nacjonalizmowi i patriachatowi.

Od powstania (2.4.2016) zorganizowałyśmy wiele demonstracji i akcji – m.in. Czarny Protest w Berlinie (3.10.2016), pierwszą demonstrację za rządów PiS, w obronie prawa do aborcji. Masowe protesty zatrzymały wtedy ustawę antyaborcyjną.

Od 8.3.2019 prowadzimy akcje #GlobalScream i #IchStreike w Berlinie, w innych miastach Niemiec oraz na świecie. Walczymy też o prawa kobiet* w Niemczech – o zniesienie paragrafu 218 i dostępność aborcji dla wszystkich.

Jesteśmy aktywne politycznie: piszemy manifesty, bierzemy udział w debatach, doradzamy w sprawach politycznych. Informujemy o sytuacji w Polsce przez media, protesty, projekty artystyczne, performanse i współpracę z innymi grupami feministycznymi. Wspieramy organizacje w Polsce. Pracując w teraźniejszości, pamiętamy o historii – aby nie powtarzać błędów i tworzyć lepszą przyszłość. Dlatego realizujemy też projekty o historii kobiet. Tworzymy sztukę, bo sztuka otwiera przestrzeń rozmowy i refleksji. A autorytarne systemy mają problem z tłumieniem sztuki.

Siostrzeństwo i solidarność ponad granicami!

NARODY:

2018 – The feminist Green Pussyhat

2021 – Clara Zetkin – Frauenpreis

www.dziewuchyberlin.org

Foto: Gabriella Falana

Urodzona w 1976 roku w Poznaniu. Artystka, architektka, autorka, badaczka i aktywistka. Mieszka i pracuje w Berlinie. Absolwentka Wydziału Architektury Politechniki Poznańskiej i Architectural Association w Londynie. Od 2001 roku współpracuje z duńskim Nordic Folkecenter for Renewable Energy nad projektami energetyki odnawialnej. Współtworzy kobiece studio Sinus_3, łączące architekturę, ekologię, sztuki wizualne i projektowanie przestrzeni publicznej. W latach 2003–2012 współprowadziła Galerii ZERO w Berlinie – odbyło się tam ponad 100 wystaw, koncertów i happeningów z udziałem twórców z Polski, Niemiec i świata. Píše i wykłada o architekturze, urbanistyce, zrównoważonym rozwoju i aktywizmie. Założycielka kolektywu Dziewuchy Berlin, inicjatorka i członkini Polonijnej Rady Kobiet+, przewodnicząca stowarzyszenia Ambasada Polek e.V. w Berlinie.

www.annakrenz.art | krenzarch@gmail.com

www.sinus3.com

www.dziewuchyberlin.org

www.ambasadapolek.org

www.polonijnaradakobiet.org

